

Ilmastolupaus-hanke, arkeologinen kulttuuriperintö ja korjausrakentaminen

Alueidenkäytön ajankohtaispäivä 26.4.2023

Tutkijat Sanna Saunaluoma ja Sara Tamsaari

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo

Alueellinen yhteistyö johti ympäristöteemaiseen yhteishankkeeseen: Varsinais-Suomen museoiden ilmastolupaus

- Varsinais-Suomen museoiden ilmastolupaus –hankkeessa 13 maakunnan ammatillista museota kehittää toimintaansa ekologisen kestävyuden näkökulmasta
- Museot ovat sitoutuneet toteuttamaan hankkeen aikana vähintään yhden konkreettisen toimenpiteen, joka joko pienentää museon ilmastokuormaa (hiilijalanjälki) tai jolla on positiivinen ympäristövaikutus (ekologinen kädenjälki)
- Konkreettisten toimenpiteiden ohella hankkeessa korostuu yhdessä oppiminen, jaettu asiantuntijuus sekä museoiden ilmastotoimijuuden vahvistaminen ja esille nostaminen
- Hanke käynnistyi maakunnan ammatillisten museoiden yhteistyöverkoston toiminnan seurauksena, ja alueellisena vastuumuseona Turun museokeskus koordinoi hanketta
- Hanke päättyy joulukuussa 2023

Mukana olevat museot

Aboa Vetus Ars Nova (Turku)

Forum Marinum (Turku)

Liedon museo

Liedon Vanhalinna

Naantalin museo

Raision museo Harkko

Sagalundin museosäätiö (Kemiö, Taalintehdas ja Björkboda)

Salon historiallinen museo SAMU

Suomen maatalousmuseo Sarka (Loimaa)

Turun museokeskus

Turun taidemuseo

Uudenkaupungin museo

Åbo Akademin säätiön museot (Turku ja Naantali)

Varsinais-Suomen
museoiden
ilmastolupaus -
hanke | Turku.fi

Muutama esimerkki museoiden toimenpiteistä

- Aboa Vetus Ars Nova, Turun taidemuseo, Turun museokeskus sekä Åbo Akademin säätiön museot ottavat käyttöönsä **Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän**
- Salon historialliseen museoon kuuluvan Meritalon museon puutarhaan istutetaan **alkuperäiskasvien varmuuskokoelma** yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa
- Suomen maatalousmuseo Sarkaan asennettiin **aurinkopaneelit**, joiden laskennallinen kokonaisvuosituotanto vastaa noin kolmasosaa museon vuotuisesta sähkön tarpeesta
- Liedon museo perusti hallinnoimalleen museoalueelle **biodiversiteettialueen**, joka rauhoitetaan ihmistoiminnalta
- Forum Marinum uudistaa **tapahtumajärjestämisen ehdot** museon alueella ekologiset vaikutukset keskiöön nostoen

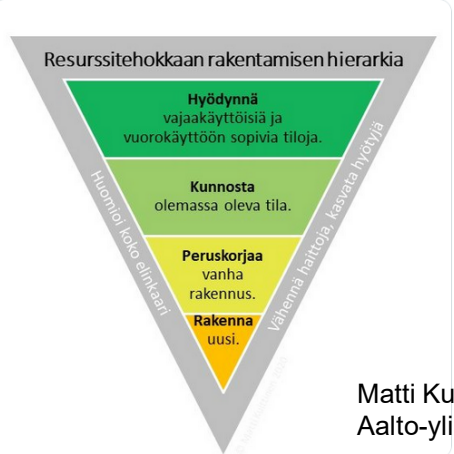
Turun museokeskuksen Ilmastolupaus -hankkeen osatoteutus: Rakennetun ympäristön ilmastovaikutukset

← twiitti

Matti Kuittinen
@MattiKuittinen

#Rakentaminen, #kiertotalous ja #ilmastonmuutos ovat vahvasti toisiinsa sidoksissa. Tarvittaisiinko siksi resurssitehokkaan rakentamisen hierarkia? Ehdotan:

1. Tilat tehokkaaseen käyttöön
2. Suositaan korjaamista
3. Harkitaan huolella uudisrakentamista

Resurssitehokkaan rakentamisen hierarkia

Hyödynnä
vajaakäyttöisiä ja
vuorokäyttöön sopivia tiloja.

Kunnosta
olemassa oleva tila.

Peruskorjaa
vanha
rakennus.

Rakenna
uusi.

Huomioi koko elinkaari

Vähennä haittoja, kasvata hyötyjä

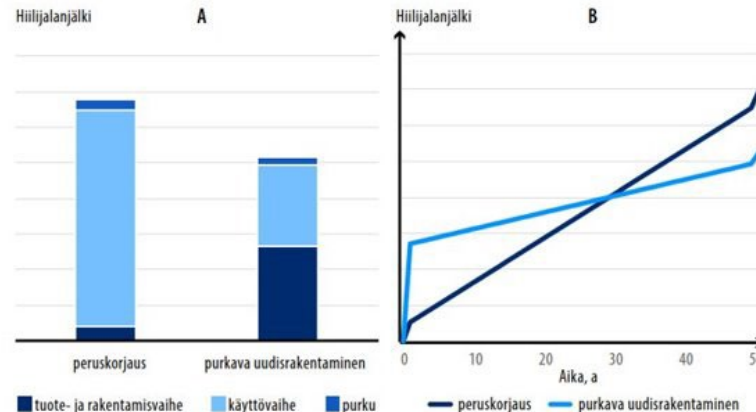
Matti Kuittinen,
Aalto-yliopisto

Ympäristöministeriö ja Green Building Council Finland

4.27 ip. · 30. maalisk. 2020 · Twitter Web App

"Rakennettu ympäristö kuluttaa Suomessa puolet raaka-aineista ja 40 prosenttia energiasta ja tuottaa yli kolmanneksen kasvihuonekaasupäästöistä."
Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022-2035

Kuva 9. Periaatekuva: esitystavan merkitys. Hiilijalanjälkivertailu kokonaislukuna koko elinkaarelle (A) tai aikajanaalla esitettynä (B). Johtopäätös esitystapa A:sta on, että purkava uudisrakentaminen on vähähiilisempi vaihtoehto. Johtopäätös esitystapa B:stä on, että peruskorjaus on vähähiilisempi vaihtoehto ensimmäiset 30 vuotta ja purkava uudisrakentaminen siitä eteenpäin.

Kuntavierailut, joiden yhteydessä keskustelua myös rakennetun ympäristön ilmastovaikutuksista

Ilmastonäkökulman huomiointi viranomaistyössä myös laajemmin

Kulttuuriympäristöön liittyvä viranomaistyö

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo

- Asema-, yleis- ja maakuntakaavat
- RKY-alueilla sijaitsevat rakennukset
- Kohteet, joiden suojelustatus on epäselvä
- Muut seurakuntien rakennukset
- Sopimuksella suojellut asemat ja niiden ympäristöt
- Arkeologinen kulttuuriperintö maa-alueilla, virtavesien ja rantojen arkeologinen kulttuuriperintö mukaan lukien

Museovirasto

- Laki rakennusperinnön suojelusta
- Kirkkolaki (14. luku, 5 §)
- Laki ortodoksisesta kirkosta (116 §)
- Valtion rakennusperintö (Senaattikiinteistöt, Metsähallitus, Liikennevirasto, Suomen yliopistokiinteistöt)
- Linnojen ja linnoitteiden arkeologinen kulttuuriperintö
- Merialueilla sijaitseva vedenalainen kulttuuriperintö (hylyt)

Arkeologinen kulttuuriperintö ja maankäyttö

- Muinaisjäännösten huomioiminen (**automaattinen rauhoitus**) perustuu muinaismuistolakiin (295/1963):
  - 1§ muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen ilman viranomaisen lupaa on kielletty
- Arkeologisia kohteita (kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet) koskeva tieto päivittyy koko ajan ja uusia kohteita löytyy jatkuvasti - **arkeologisen kulttuuriperinnön selvitysten tarpeen arviointi kaavoitettavilla alueilla huomioitava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa**
- Rakennus- ja maankäyttöhankkeiden yhteydessä (rakennusluvut, kaivuluvat, maa-aineksenotto, metsänkäyttö, malminetsintä, virtavesikunnostukset) **tarkistettava muinaisjäännöksiä koskeva ajantasainen tieto** ja tarvittaessa otettava yhteys alueelliseen vastuumuseoon

Muinaisjäänöksiä koskeva tieto

- Museoviraston ylläpitämä kulttuuriympäristön palveluikkuna: www.Kyppi.fi
  - Muinaisjäänösrekisteri
  - Arkeologian tutkimusraportteja vuoteen 2017 asti, tätä nuoremmat löytyvät Museoviraston asiat sivustolta: <https://asiat.museovirasto.fi/>
- Muinaisjäänösten paikkatieto Museoviraston sivuilta rajapinnan kautta tai ladattavana pakettina <https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/tietojarjestelmat/kulttuuriympariston-tietojarjestelmat/kulttuuriympaeriston-paikkatietoaineistot>
- Turun museokeskuksen informaatioportaali MIP:ista selaustunnuksilla katsottavissa muinaisjäänöksiä koskevia tietoja

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

- Kaavoituksen aloitusvaiheessa selvitysten ajantasaisuuden arviointi; esim. rakennusinventointitiedot usein puuttuvat, ovat puutteellisia tai vanhentuneita
- Tarvittaessa viranomaisneuvottelu kaavoituksen alkuvaiheessa, uudet kaavat lausunnonle
- Inventoitujen / suojeltujen / kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjaus- ja muutostöiden yhteydessä yhteydenotto
- Rakentaminen tai muut toimenpiteet RKY- tai maisema-alueilla

Rakennetun ympäristön tietoaineistoja:

<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

<https://karttapalvelu.lounaistieto.fi/>

<https://api.turku.fi/rakennusinventointi>

Inventointitiedot MIPIin ja avataan sieltä rajatusti avoimena datana ja esim. Lounaistiedon karttapalvelussa.

Yhteystiedot

Arkeologinen kulttuuriperintö:

Sanna Saunaluoma

040 187 9379

sanna-kaisa.saunaluoma@turku.fi

Lausuntopyynnöt osoitteeseen:

museokeskus@turku.fi

Rakennettu kulttuuriperintö:

Sara Tamsaari

040 187 9259

sara.tamsaari@turku.fi